

QINERSINEQ VALG 2013

**INUIT
ATAQATIGIIT**

“Nunarput silarsuarmioqatitsinnit sammineqaraluttuinnarmat inuiaqatigiittut nunarsuarmioqataasullu akisussaassuseqarluta pissuseqartariaqarpugut.

Taamaammat **Inuit Ataqtigiit** kissaati-gaat nunanut allanut politikki nukittoog uagut nammineq nunat tamalaat naapittarfiini peqataaffigisarpugut aammalu nunatta issittormiullu soqutigisaannik ersersitsiviusartog ineriartortinneqassasoq.

Der er en stigende international interesse for vores land og handlinger som fordrer en høj grad af ansvarlighed fra os som samfund og som aktør i en global verden.

Derfor ønsker **Inuit Ataqtigiit** at udvikle en stærk udenrigspolitik, hvor det i højere grad er os selv som deltager i internationale fora og sikrer en stærk grønlandsk og arktisk stemme.”

„**Inuit Ataqtigiinni** Nunarput tamakkerlugu inuussutissarsiutinin ineriartortoqarnissaa anguniagaraarput, sumiiffinni nunallu immikkoortuini ataasiakkaaginnarni pinnani.“

„**Inuit Ataqtigiit** har som mål at sikre, at der sker erhvervsmæssig udvikling i hele landet, og ikke kun i enkelte steder eller regioner.“

INUIT ATAQTIGIIT

Qinersineq Valg 2013

AAQQISSUISUT ■ REDAKTION

Kuupik V. Kleist

ASSIIT ■ FOTO

Aviäja & Kuupik V. Kleist, Johan Lund Olsen & Naaja Nathanielsen

ILUSILERSUISOQ ■ LAYOUT

Jette Brandt

NAQITERIVIK ■ TRYKKERI

EJ Graphic

NAQITIKKAT ■ OPLAG

Ilusaa siulleq, naqinneqarnera siulleq, 2013, naqitikkat 15000-it.

1. udgave, 1. oplag, 2013, 15000 eksemplarer.

Inuit Ataqtigiit Nunatta aningaasarsiornikkut naalakkersuinnikkullu namminersulivinnissaa sulissutigivaat. Naligiissitaaneq naligiinnerlu, inuiaqatigiinni periarfissat assiguit, oqartussaaqataaneq inuillu pisinnaatitaaffii tunngaviuisutut naleqartitaraaguit.

Piujuaannartitsineq tunngavigalugu inuiaqatigiinik ineriartortitserusuppugut pisuussutinin uumaatsunik umassusilinnillu, nutaaliorneq, kulturikkut inooqatigiinnikkullu nukittorsaasumik aningaasarsiornikkut ineriartortitsineq ingerlakkumallugu.

“**Siunissarpugut - akisussaaffippugut**” isumaqarpoq inuttut ataasiakkaatut aammalu ataatsimoorluta akisussaaffeqartugut. Inuiaqatigiittut ajornartorsiutivut qaangerniarnissaannut akisussaaffeqarpugut aaqqiniarnissaannullu pimoorussamik aamma pisussaaffeqarluta.

Inuit Ataqtigiit arbejder for grønlandsk selvstændighed, såvel økonomisk som politisk. Ligestilling og lighed, lige muligheder i samfundet, demokrati og menneskerettigheder er vores grundlæggende værdier.

Vi ønsker et bæredygtigt samfund i udvikling, hvor brugen af levende og ikke-levende ressourcer, innovation, kulturel og social integritet og økonomisk udvikling går hånd i hånd.

“**Vores fremtid - vores ansvar**” betyder at vi som enkeltindivider, men også som et fællesskab har et ansvar. Vi har et ansvar over for at vi som samfund kommer over de problemer vi har ved at vi tager stilling til dem og engagerer os i løsningen af dem.

Qinigassaqarpugut

2013-mi arlariitsigut qinigassaqarpugut. Ukiup affaata siulliup ingerlanerani politikikkut qinigaaffusinnaasunut tamanut qinersinerit aqqusaartussaavagut, inunnik sinniisoriumakkatsinnik qinersilluta. Inunnilli partiinilla ataatsiakkaanik qinersinerup saniatigut sulii pingaaruteqarnerusumik qinigassaqarpugut, tassalu inuiaqatigiit-tut sumut ingerlassanerluta qinersinitsigut aalajanger-tussaallutigu.

Sammiviit toqqarnejarsinnaasut marluusutut oqaatigineqarsinnaapput. Siulleq tassaalluni inuiaqatigiit kalaallit nukittoriartornitta sutigullu tamatigut nammi- niileriartornitta qasukkarani nanginneqarnissaa. Aap- paatullu; qanga pissutsinut utersaariaarsinnaaneq.

Inuit Ataqtigiit-nnut sorleq toqqassallugu nalor- ninanngilluinnarpoq!

Innuttaasunut neqeroorutit kiffartuussinerillu attat- tiinnarsinaassagutsigit – atuarfeqarnej isumannaat- sumik ineriartortissagutsigu, utoqqartavut pitsaasumik isumagisinnaajumagutsigit, napparsimasut akeqanngit- sumik sulii katsorsarsinnaajumagutsigit allarpassuillu akissaqartikkusukkutsigit taava aningaasarsiornikkut immitsinnut annertunerungaartumik pilersorsinnaasa- riaqarpugut.

Suliffissat nutaat pilersinneqartariaqarput taman- nalu anguniarlugu aatsitassarsiornermi sulisussat piukkunnarsarneqarnerat nanginneqassaaq.

Aalisarnerup nutarteriffigineqarnera nangittariaqar- poq – nunatsinni inuussutissarsiutit pingaarnersaat isumannaatsumik ullutsinnullu naleqquttumik pissar- siffiunerpaamillu ingerlanneqartariaqarpoq.

Pisortani ingerlatseriaaseq allanngortinneqartariaqar- poq, ineqarnermi aqqjissuussineq, akileraartarneq tapiissuteqartarnerlu allanngortinneqartariaqarput, pisariaqartitsinerpaat salliutinneqarlutik.

Meeqqat atuariat malunnaatilimmik pitsanngor- saavigineqartariaqarpoq, meeqqat siunnersorneqarnik- kut pitsaanagerusumik neqeroorfigineqartariaqarput, ilin- niaqqinnissamullu angusat qaffasinnerusariaqarlutik.

Nunalerineq uumasuuteqarnerlu nutarteriffigineqar- tariaqarput. Kujataani periarfissat annertusaavigineqar- tariaqarput. Aatsitassarsiorneq kisiat eqqarsaatiginagu inuussutissatigut sutigut tamatigut ineriartortitsineq pimoorullugu aallartittariaqarpoq.

Tassa namminersornerup namminiilivikkusunnerullu anersaava!

Anguniakkavut suleqatigiilluta pimoorussillutalu malersussavagut akimmiffiit tunniutiinnarfiginagit – kisianni upperalugu pisinnaagatta piumallutalu!

Inuit Ataqtigiit piareersimapput!

Vi har et valg

2013 bliver et valgår i mere end én forstand. I første halvdel af 2013 skal der afvikles valg til alle politiske for- samlinger og vi skal vælge vores repræsentanter til disse forsamlinger. Men udover valget af de enkelte personer og partier, har vi nogle vigtigere valg, nemlig hvor vi skal hen med samfundsudviklingen.

Man kan forenklet sige at vi har valget mellem 2 retninger. Det første valg er, at vi fortsat styrker sam- fundet og med uformindsket styrke forfølger vore mål om større selvstændighed. Det andet; en tilbagevenden til de ikke-særligt gode gamle dage. For **Inuit Ataqtigiit** er valget helt klart!

Hvis vi skal have mulighed for at opretholde tilbud- dene til befolkningen og den offentlige service – hvis vi skal udvikle folkeskolen forsvarligt, hvis vi skal kunne give vore ældre en ordentlig pleje, hvis vi fortsat vil kunne behandle de syge gratis og hvis vi stadig vil have råd til at løse en masse andre opgaver, så må vi blive økonomisk selvforsynende i langt højere grad.

Der skal skabes nye arbejdspladser, og vi skal fortsætte opkvalificering af arbejdskraften indenfor råstofområdet.

Vi skal fortsætte reformerne i fiskeriet – vort lands vig- tigste erhverv skal forvaltes forsvarligt og tidssvarende, med henblik på at skabe det højeste mulige udbytte.

Det offentlige system skal ændres, boligpolitikken skal moderniseres, skatteområdet skal reformeres og offentlig støtte skal gives til de mest trængende.

Folkeskolen skal forbedres mærkbart, børnene skal tilbydes bedre vejledning, og deres resultater skal forbedres med henblik på videreuddannelse.

Landbrug og husdyrhold skal moderniseres. Mulighederne i sydgrønland skal udbygges. Vi skal ikke kun have fokus på mineralindustrien, men udvikle fødevarerindustrien på alle områder.

Det er ånden i Selvstyret og i selvstændigheds- bevægelsen.

Vi skal samarbejde om at forfølge vore mål, vi skal ikke give op når vi møder hindringer – vi skal have en stærk vilje og tro på vores evner!

Inuit Ataqtigiit er helt klar!

Siunissarput – akisussaaffipput

Ukiut sisamat kingullit oqaluttuarisaanitsinnut pingaaruteqalersussaapput. 2009-mi Namminersuleratta aatsitassat iluaqutigineqarnissaannut oqartussaalerpugut, **Inuit Ataqtigiit** aallaqaataaniilli anguniakkatsinnut tamanna ilaavoq. Namminersulernitsigut nammineerluta aalajangiisinnaassuserput annertusivoq, tamannalu aamma annerusumik akisussaafeqalernermik kinguneqarluni.

Inuit Ataqtigiit akisussaaffik tamanna pimoorulugu ukiuni kingullerni sisamani aallupparput, nangeqqinnissaanullu piareersimavugut. Inuiaqatigiit naalackersuinnikkut siulersorneqarneranni suliaassat oqitsuinnaaneq ajorput, taamaammatt aalajangingsat sapiissuseqarfigisariaqarput, unneqqarissuullutik akisussaassusilimillu pineqartussaallutik.

Inuit Ataqtigiit-nni naalackersuinnikkut aningaasarsiornikkullu kiffaanngissuseqalernissarput, inuiaqatigiillu kingunissalimmik ineriartortinneqarnissaat anguniagaraarput. Tamanna aningaasarsiornermut, isuma-

ginninikkut, kulturikkut avatangiisinullu tunngavoq. Pilersitat nalillit inuiaqatigiinnut tamanut iluaqutaatinneqarnissaat qulakkeerneqartariaqarpoq.

Inuit Ataqtigiit-nni naalackersuinnikkut suliaqarnermi naligiinneq, ataqqeqatigiinneq nammaqatigiinnerlu tunngavigaagut. Upperaarpullu politikkikkut aalajangiiffigisassat tamarmik ilisimasaqarluarneq isummallu assigiingiaat tunngavigalugit aalajangiiffiqineqartassasut.

Ukiuni makkunani inuiaqatigiit assigiingitsorpassuarfigit nutarteriffiqineqarnerat aqqusaarparput. Pingaartumik inuussutissarsiornikkut aningaasarsiornikkullu allanngoriartorneq ingerlavoq. Allannguinerit taamaattut pilersaarusiorluarnikkut, pataajaatsumik naalackersuinnermik ingerlatsinikkut aalajangiisinnaassuseqarnikkullu qulakkeerneqartariaqarput.

Inuit Ataqtigiit piareersimapput tatiginassusilimmik naalackersuinnikkut aquttooqqinnissamut – siunnerfiit aalajangiusimallugit suleqatiginnissinnaallutalu.

“Politikkikkut sulinermi siunnersuutit aaqiissutillu piujuaannartitsineq tunngavigalugu nalilersorneqartassapput inuit, avatangiisit aningaasaqarnerlu isumagalugit.

I det politiske arbejde skal alle forslag og løsninger vurderes ud fra et bæredygtighedsprincip, der både tilgodeser mennesket, miljøet og økonomien.”

“**Inuit Ataqtigiit** kulturitsinik nunatsinnilu eqqumiitsulioriaatsinik assigiingitsunik nukittorsaarussupput taamaalliluta inuiaqatigiit inuillu tamarmik iluaqtissaattut ineriartortinniassagatsigit, aam-

malu pisuussutitut nalillit ineriartortissinnaaniassagatsigit, aamma kulturitta pisuujusup periarfissarpassuaqartullu atorluarneqannginnera eqqarsaatigalugu aningaasarsiornikkut ineriartortissinnaajumalugit.

Inuit Ataqtigiit ønsker at styrke vores kulturliv og de forskellige kunstformer i Grønland, så vi sikrer at disse udvikles både til gavn for samfundet og fællesskabet, og som en overordnet værdiskabende ressource, også i økonomisk henseende, da der ligger et stort og ikke fuldt udnyttet potentiale i vores rige kulturliv.”

Vores fremtid, vores ansvar

De sidste fire år har været nogle historiske år. I 2009 fik vi Selvstyre og dermed også retten til udnyttelse af vores undergrund, hvilket har været et politisk mål for Inuit Ataqtigiit siden partiets start. Med Selvstyre har vi opnået øget selvbestemmelse, hvilket også betyder øget ansvar.

Inuit Ataqtigiit har i løbet af de sidste fire år påtaget os det ansvar og er klar til at fortsætte. De samfundsudfordringer vi står overfor er ikke altid lette, men kræver beslutninger, der er ærlige og ansvarlige.

Inuit Ataqtigiit arbejder for økonomisk og politisk uafhængighed, og at vores samfund udvikles ud fra principperne om bæredygtighed. Både økonomisk, socialt, kulturelt og miljømæssigt. Det skal sikres, at de værdier

der skabes i samfundet kommer hele samfundet til gode. I **Inuit Ataqtigiit** vægtlægger vi, at det politiske arbejde skal hvile på principper om ligeværdighed, gensidig respekt og solidaritet. Dertil finder vi, at politiske beslutninger skal træffes på det mest oplyste grundlag og være så bredt forankrede som muligt.

Historisk set gennemlever vi i disse år en proces som fornyr vores samfund på rigtig mange måder. Især erhvervsmæssigt og økonomisk vil der ske forandringer. Sådanne forandringer kræver langsigtede planlægning, stabil regeringsførelse og beslutningsdygtighed.

Inuit Ataqtigiit er klar til at fortsætte et troværdigt politisk lederskab, med fastholdelse af mål og evne til at samarbejde.

2013 – 2017

Nunarput tassaassaaq innuttaasunut tamanut najoruminartoq. Siunnerfigaarput innuttaaqatigiulluta periarfissagut pitsaanerulissasut aammalu nunatta aningaasarsiornikkut imminut napatissinnaaneruler-nissaa. Taamaammat **Inuit Ataqtigiit** inuiaqatigiinni aqqissuuseqqinneq nanginniarpaat – aalisarnermi, inuussutissarsiornermi, akileraartarnermi, atukkativut kiisalu ilinniartitaanikkut.

Aqqissuuseqqinnerup siunertaraa pataajaatsumik aningaasarsiornikkut ingerlanissaaq, avataaniillu annerusumik isaatitaqarnissaaq, suliffissanik nutaanik pilersitsiortornissaaq, piginnaanikkut ilinniarsimanikkullu qaffassaanissaaq, ineriartornerlu nunatta immikkoortuini tamani periarfissat atorluarlugit.

Qinigaafimmi tullermi meeqqat atuarfiat **Inuit Ataqtigiit** immikkut samminiarpaat. Nalunngilarput ullumikkut meeqqat atuarfianni suliniuteqartoqartoq kisianni angusarineqartartut isumarput naapertorlugu assigiinngiiaarpallaaqaat taamatullu atuartut amerlavallaartut ilinniartitsisutut ilinniarsimasunik atuartinneqassanatik.

Innutaaqatigiit akornani amerlavallaartut persuttanermik atornerluinermillu nalaanneqartarput. Inuiaqatigiit tamakku paquminarsinnaasut ammanerulerfigiartorpagut, suliniutillu Namminersorluni Oqartussanit piomassutsiminnillu suliniaqatigiiffinnit aallarnisarneqarsimalerput. Sulili ajornartorsiutivut taamaattut oqaluuserineqarnissaaq suliniutinillu nutaanik aallartitsisarnissaaq pisariaqartuassaaq.

Inuit Ataqtigiit-nni tunngaviusumik inatsisiliorniarnermut tunngasumik piareersaasiorneq qinigaaffup tuliani ingerlanneqartussaaq qilanaaraarput. Taamatut suliaqalerneq Inatsisartuni partiit tamarmik aalajangerne-rannik tunngaveqarpoq innuttaasullu tamarmiusut akuutinneqassallutik. Suliassaaq piffissaqarluarluni ingerlanneqassaaq aallartilluarnissaalu isumalluarfigaarput. Quppersakkami uani **Inuit Ataqtigiit** anguniagaat paasiniarsinnaavatit. Aamma www.ia.gl alakkarlugu annerusumik paasinaasinnaavutit. **Inuit Ataqtigiit**-nniit tamassi qinersilluarnissassinik kissaappatsigit.

“Pisuussutininik uumassusilinnik uumaatsunillu atuinermi aqutsineq avatangiisitigut inooqatigiinnermilu kulturikkut nammanneqarsinnaassusermik tunngaveqassaaq, tamatumani mianersuussinissaaq tunngavigineqassalluni. Taamaammat Inuit Ataqtigiit uranimik aatsitassanillu qinnornilinnik piiaaneq NAAGGAARPAAT, aamma piiakkanut allanut ilanngullugu qallorneqassagaluarpalluunniit.

Inuit Ataqtigiit isumaannik allannguissamat tunngavissanik ulloq mannamut saqqummersoqarsimanngilaq.

Ved udnyttelse af såvel levende som ikke-levende ressourcer skal forvaltningen ske på baggrund af miljømæssig og sociokulturel bæredygtighed, hvor forsigtighedsprincippet skal gælde.

Inuit Ataqtigiit fastholder derfor sit NEJ til udvindingen af uran og andre radio-aktive mineraler, også som biprodukt. Der er ikke til dato tilvejebragt et nyt grundlag som kan begrunde at Inuit Ataqtigiit ændrer standpunkt.”

2013-2017

Grønland skal være et godt sted at leve for alle borgere. Inuit Ataqtigiit har som mål, at skabe bedre vilkår for landets befolkning og gøre landet økonomisk selvåbent. Derfor vil **Inuit Ataqtigiit** fortsætte reformarbejdet indenfor fiskeriet, erhvervsområdet, skatteområdet, velfærdsområdet og uddannelsesområdet. Formålet med reformerne er at sikre en stabil økonomisk udvikling med flere indtægter udefra, etablere flere arbejdspladser, øge kompetence- og uddannelsesniveaet og sikre en udvikling, der skaber vækst i alle regioner, baseret på de muligheder der eksisterer lokalt.

I den kommende valgperiode vil **Inuit Ataqtigiit** særligt fokusere på folkeskolen. Vi anerkender det store arbejde der løftes i folkeskolen i dag, men der er fortsat for stor forskel på de resultater der opnås, ligesom at der er for mange elever der ikke undervises af ud-

dannede lærere. Alt for mange borgere har erfaringer med vold og seksuelle overgreb. Som samfund er vi godt i gang med at bryde tabuer på disse områder og der er igangsat indsatser fra både Selvstyret og NGO'er. Men der vil fortsat være et stort behov for at italesætte problemerne med vold og seksuelle overgreb og oprette nye tiltag.

Inuit Ataqtigiit ser frem til det forfatningsforberedende arbejde, der sættes i gang i den kommende valgperiode. Beslutningen om dette er truffet i enighed blandt alle Inatsisartuts partier og skal inddrage hele befolkningen. Det er en langstrakt proces, som vi ser frem til kommer godt fra start. I denne folder kan du læse mere om **Inuit Ataqtigiit**s politik på de enkelte områder. Du kan også læse mere på www.ia.gl. **Inuit Ataqtigiit** ønsker alle et rigtig godt valg.

“Inuussutissarsiutinik nutaanik ineriartortitsinermi, pingaartumik suliat annertuut eqqarsaatigalugit, suut tamaasa ataatsimut isigalugit nunalu tamaat peqataatillugu aalajangiisoqartarnissaa Inuit Ataqtigiit qularnaarniassavaat, tamatumanilu suliniutit ataasiakkaat inuiaqtigiinnut tamarmiusunut sunniutissaat naliliiffigineqartassallutik.

Ved udviklingen af nye erhverv, særligt dem i stor skala, vil Inuit Ataqtigiit sikre en helhedsorienteret tilgang, hvor hele landet inddrages i beslutningsprocessen og hvor de enkelte projekter vurderes i forhold til deres påvirkning af samfundet som helhed.”

Nunarput nunarsuarmi

Ukiuni kingullerni, pingaartumillu Namminersornerup atuutilernerata kingorna, assortorneqarsinnaangitsumik nunatta nunarsuarmioqtigiit akornanni pingaarutimik inissinnera malugineqalerpoq.

Issittoq ussatigineqarpoq nunattalu nipaa aatsaat taama erseqqitsigilerpoq. **Inuit Ataqtigiit**-nni nunatta malugineqarluartumik tutsuiginartumillu nunat tamaalaat akornanni akulerusimalernera tulluussimaarutigaarput. Nunat tamalaat akornanni isumaqtigiinniarnernut peqataasarpugut, taakkunanilu niperput ersarissiq tusartittarparput, uagutsinnuinaq pinnata aammali nunarsuarmioqativut uagutsitulli ikittunnguakkuutaartut nunallu inoqqaavisa soqutigisaat illersorlugit.

Taamatut avatitsinniit isiginiarneqarniarnitta anner-tuumik akisussaaffilerpaatigut. Akisussaaffik tamanna qinigaaffimmi qaangiuttumi pingaartillugu aallussimavarpud tamannalu nangikkusupparput. Nalunngilarput nunatsinni pisut allani inuppasuaqarfiusuni pisunut naleqqersuunneqartartut. Taamaammata inuit pisinnati-taaffiinnut tunngasut nunarsuarlu tamakkerlugu ikioqa-

tigiinnissamik oqartussaaqataaernermillu suliuniuteqar-neq **Inuit Ataqtigiit**-nnut pingaaruteqarluninarpud.

Pisuussutivut uumassusillit uumaatsullu soqutigi-neqarnerujussuisa nunat tamalaat akornanni pingaaruti-limmik inissippaatigut. Nunanut allanut suliffeqarfis-suarnullu isumaqtigiinniaraangatta nalunngilarput aamma nunanut allanut sillimaniarnermillu tunngasunik kalluagaqartarluta. Taamaliorpugut naak oqartus-saaffiit tamakku Namminersorneq pillugu inatsit naa-pertorlugu oqartussaaffigisinnaangikkaluarlugit. **Inuit Ataqtigiit**-nni kissaatigaarput nunanut allanut suliniar-nerput nukittorsarlugu massakut Nunanut Allanut Allaffeqarfippud annertusaavigineqassasoq pisortaqar-finnngortinneqarlunilu.

Maani nunatsinni suliassaqaqaagut, nunarsuar-mioqataasutulli aamma inoqatitsinnut allanut akisus-saaffeqarpugut. **Inuit Ataqtigiit**-nni nunat tamalaat akornanni pisussaaffitta aallunneqarluarnissaat sulisutigiuaassavarpud, tassaavugullu oqartussaaqataa-nermik nammaqatigiinnermillu illersuisut.

Grønland i verden

I løbet af de seneste fire år, og efter Selvstyrets indførelse, er det mere end nogen sinde slået fast, at Grønland er en medspiller på den internationale arena. Arktis er hot, og Grønlands stemme er blevet så klar som aldrig før.

I **Inuit Ataqtigiit** er vi stolte af, at vi gennem den seneste regeringsperiode har sikret Grønland gennemslagskraft og troværdighed i den internationale debat. Vi har været med ved de store internationale forhandlinger, og vi har været en klar stemme, ikke kun for os selv, men også for andre af verdens små nationer og oprindelige folk.

Den stigende internationale bevågenhed over for hvad vi foretager os i Arktis og i Grønland fordrer en høj grad af ansvarlighed fra vores side. Det er en ansvarlighed som vi under den seneste regeringsperiode har sat i højsædet og det vil vi fortsætte med i den kommende valgperiode. Vi ved, at Grønland bliver målt og vejret på linje med store og befolkningstunge nationer. Derfor er menneskerettigheder og den globale kamp for solidaritet og demokrati kerneværdier for **Inuit Ataqtigiit**.

I kraft af vores geopolitiske placering og vores naturrigdomme, både levende og ikke-levende, spiller Grønland en stor rolle internationalt. Vores undergrund, fjelde og hav indeholder rigdomme som er af stor interesse for store dele af verden. Når vi engagerer os i forhandlinger med andre nationer og med store internationale selskaber ved vi derfor også godt, at det til dels er udenrigs- og sikkerhedspolitik vi fører. Det gør vi, selvom disse sagsområder ikke er nogle vi fuldt ud kan hjemtage med selvstyre aftalen. **Inuit Ataqtigiit** mener derfor, at vi skal opruste vores udenrigspolitiske engagement, viden og kapacitet. Det vil vi gøre ved at opgradere vores Udenrigsdirektorat til et egentligt Udenrigsdepartement i den kommende valgperiode.

Vi har meget arbejde at gøre herhjemme, men vi har også et medansvar for verden omkring os. **Inuit Ataqtigiit** vil til hver en tid kæmpe for, at Grønland overholder sine internationale forpligtelser, og at vi ser os selv som verdensborgere og som fortalere for demokrati og solidaritet.

Ataatsimut aningaasaqarnerput

Inuit Ataqtigiit patajaatsumik nammaqatigiiffiumillu aningaasarsionnikkut politikkeqarpoq ukiunilu kingullerni sisamani Aningaasanut Inatsit suliarineqaraangat aningaasartuutit isertitallu oqimaqatigiissumik missingeruusortarsimavagut siunissamilu tamatta atugarissaarnissarput qulakkeerniarumallugu allangortiterinerit annertuut aallartarsinnaasimallutigit.

Siunissami inuiaqatigiit atugarissaarnerat ersoqatigiiffiusoq attanneqaan nassappat pisariaqarluninarpoq aningaasarsionnikkut nukittuumik ingerlatsinissaq. Kikkut tamat siunissami ilinniartitaanikkut periarfissaqartuarnissaat kikkullu tamat peqqinnisaqarfimmit ingerlalluurtumit kiffartuunneqarinnissaat inuiaqatigiinnilu sanngiinnerit ikiortariaqartullu isumannaatsuumik isumagineqartuarnissaat akissaqartittuarumavagut.

Nassuerutigisariaqarparput aningaasarsionnikkut ukiuni makkunani tatisimaneqaratta. Innuttaasut inuuniarnikkut atugarissaarnikkullu atugaat ullumikkutut attanneqaannassappat 2040-p tungaanut aningaasaqarnerput ukiut tamaviisa agguaqatigiissillugu 1 milliardit koruunit tungaanut pitsanngoriaateqartittariaqarparput. (Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu Isumalioqatigiissitaq, 2011). Tamanna immini unamminartuuvooq sapiissuseqarnissamilu piumasaqaateqarluni.

Qinigaaffimmi tullinguuttumi suliat aallarereersimasavut ingerlateqqissavagut. **Inuit Ataqtigiit** qangaaniilli aningaasarsionneq ersoqatigiiffiusoq siunerfiguarpaat. Taamaammat akileraartarnikkut aaqqissuusseqqittariaqarpugut isertitaqqortussuseq tungavigalugu akileraarusersueriaaseq eqqunneqarsinnaaqullugu. Apeqqummi tassani maannamut ikinne-russuteqartitaasarsimavagut. Tamannali uniffiginianngilarput upperaarpummi siunissami inuiaqatigiit inuuniarnikkut atugaannut naapertuunnerusumik akileraarusersuisalersinnaasugut inuiaqatigiinni nammaqatigiinnerunissaq angulertorsinnaajumallugu. Nunatsinni sutigut tamatigut atugarissaarnitta qaffassarneqartuarnissaa siunertaralugu taamaammat allangortiterinerit pilersaarusersionneqareersut ingerlateqqissavagut.

Tamanna ilaatigut pissaaq aningaasarsionnikkut ineriartortitsinissamut maannamit pitsaaneruserumik sinaak-kutassaqartitsinikkut. Aningaasarsionnikkut allangortiterinerit pingaartumik suliaasaqarfinni ukunani pissapput: inunnik isumaginninnerup iluani, inissialortitsinermi, inuussutissarsiutit siuarsaavigineqarnerisigut aammalu akileraarusersueriaatsip allangortinneqarneratigut.

Vores fælles økonomi

Inuit Ataqtigiit fører en stabil og solidarisk finanspolitik, og i de sidste fire år har vi sørget for, at der er kommet balance mellem udgifter og indtægter i vores fælles budget, ligesom vi har påbegyndt det store reformarbejde, der skal sikre velfærden i fremtiden.

En stærk økonomi er helt central for opretholdelsen af et solidarisk velfærdssystem i fremtiden. Vi ønsker at sikre, at der også i fremtiden, er råd til uddannelsesmuligheder for alle, et stærkt og moderne sygehushvæsen og et socialt sikkerhedsnet for dem, der er i en situation, hvor de har brug for hjælp.

Vi må erkende, at vores økonomi er presset. Hvis vi ønsker at bevare vores velfærdsniveau som det er i dag, helt uden forbedringer, skal vi finde en 1 milliard i gennemsnit om året frem mod 2040 (Skatte- og velfærds-

kommission, 2011). Det er en stor udfordring og det kræver handlemod.

I den kommende valgperiode vil vi fortsætte det arbejde, vi har påbegyndt. **Inuit Ataqtigiit** har altid stræbt efter en solidarisk finanspolitik, hvilket har været årsagen til at vi har ønsket at indføre progressiv beskatning. Vi står alene med dette ønske, men det er alligevel muligt at skabe et mere solidarisk og rimeligt skattesystem end i dag. Derfor vil vi forsætte med at sikre, at de politiske reformer der er planlagt, alle arbejder mod at forbedre landets velfærdssystem. Det skal blandet andet ske ved at skabe bedre rammer for økonomisk vækst.

Det planlagte økonomiske reformarbejde vil særligt rette sig mod socialområdet, boligområdet, erhvervsområdet og skatteområdet.

“Aningaasatigut immiut napatinneq, inuiaqatigiit kalaallit Danmarkimit tapiissutinik pisariaqartitsiunnaarfissaat Inuit Ataqtigiit anguniagaraat, aammalu nunatsinni kikkut tamarmik atukkamikkut pitsanngorsaavigineqartuarnissaat tassuuna qularnaarniassallugu.

Aningaasarsionnikkut arlaqarnerusunik tungaveqarnissarput anguniarparput.

Inuit Ataqtigiit arbejder for en selv bærende økonomi, som frigør det grønlandske samfund fra bloktilskuddet fra Danmark, og sikrer en fortsat og forbedret velfærd for alle i landet.

Vi har som mål at opnå en økonomi som baserer sig på flere erhverv.”

“Aalisarnermik iluarsaaqqinneq ingerlasoq nanginneqassaaq inuussutissarsiut patajaatsuumik inuiaqatigiinnullu kalaallinut sulii napaalluaqqullugu.

Den igangværende fiskerireform skal fortsættes, så vi sikrer et stærkt og effektivt erhverv, som fortsat vil være en stor bidragsyder til den grønlandske økonomi.”

Eqqartuussiveqarnek

Nunatsinni eqqartuussiveqarnek ingerlalluartoq nukit-toorlu pilersinniarlugu suliniutit ingerlanneqartut Inuit Ataqtigiit sukksatsisaruppaat. Eqqartuussiveqarnek danskit naalagaaffiannit akisussaaffigineqartoq siu-nissami Nunatsinnit oqartussaaffigilersinnaasatsinnut

ilaavoq uagullu kingulissatta siu-nissami eqqartuussiveqarfinit ingerlalluarnit ullutsinnullu naleqqussarneqarsimasumit kiffartuunneqar-nissaat qulakkeerniagassa-raarput. Kalaalit Nunaanni Eqqartuussiveqarnek pillugu Isumalioqatigiissitaq ukiut arllallit

sulereersimalluni 2004-imi isumaliutissiissuteqarpoq, tassanilu ilaatigut illoqarfinni tamaginni eqqartuussiveqarnek pisariaqartumik allannngortinneqassasoq tikkuarneqarpoq.

Eqqartuussiveqarnerup iluarsartuussiffigineqarnissaanut aningaasat atornerqarumaartussat danskit Aningaasanut Inatsisaanni maanna immikkoortinneqareerput suliassarlu pingarneq tassaalerpoq eqqartuussiviit 18-iusimasut sisamaannngortinnissaannut atatillugu inuit qanimut najugarisaminni eqqartuussiveqarfimmit kiffartuunneqartuariaqarnerat pitsaasumik naam-massillugu suliarineqarnissaa. Eqqartuussivinni suliassarpassuarnut piginnaasaqalernissaq eqqarsaatigalugu eqqartuussisut ilinniartitaanerat aammattaaq pitsanngorsartuagassaavoq eqqartuussisartussallu naam-mattut tamaasa pigilernissaasa tungaanut eqaatsumik immikkut aaqqissuussisoqartariaqarluni.

Inuiaqatigiit Nunatsinni pitsaanerpaamik inatsisitigut illersugaallutik innarlitsaalineqarnissaat **Inuit Ataqtigiit** pingaartitaraat.

Eqqartuussivinni suliassarpassuit naammassineqaratik qaleriaatiinnalersut aammalu suliassat kigaappallaamik suliarineqartarnerat innuttaasut inatsisitigut illersugaallutik innarlitsaalineqarnerannut ajoqusiisuvuq. Taamaamat eqqartuussiveqarnermi aammalu pinerluuteqarsimasunik isumaginnittoqarfiup iluani pisisuilersimasut inuiaqatigiinni annertunerumik oqal-lisigineqartariaqarputt aammalu pinerlunniartarnerup, pingaartumik imigassartorpallaarnerup kingunerisaanik nakuuserniartarnerup appasinnerpaaffissamiitineqar-nissaa sulissutigineqartariaqarluni. Taamaamat pinerlunnaveersaartitsinermik iliutsit aamma annertunerujussuarmik aalluneqalissasut siunnerfigaarput.

Retsvæsenet

Inuit Ataqtigiit ønsker at intensivere arbejdet med at sikre et stærkt retsvæsen i Grønland. Retsvæsenet er et af de sagsområder vi kan hjemtage, og som stadig er under dansk ansvar, men det er os i Grønland som skal sikre vores fremtidige generationer et stærkt og tidssvarende retsvæsen. Vores retsvæsen har i en længere periode været under evaluering, og i 2004 fremlagde Retsvæsen-skommissionen deres betænkning, som blandt andet pegede på nødvendigheden af en retskredsreform.

Nu er pengene til reformen afsat (på den danske finanslov) og vores arbejde bliver blandt andet, at sikre nærhedsprincippet ved opretholdelse af bitingsteder når vi går fra 18 retskredse til fire. Samtidig vil vi arbejde for en smidiggørelse af kredsdommeruddannelsen og

brugen af midlertidige kredsdommere, så vi får oparbejdet en kapacitet som tilsvarende arbejdsbyrden i vores retsvæsen.

Det er **Inuit Ataqtigiit**s holdning, at borgerne i et stærkt samfund også skal have en stærk retsfølelse.

Den store bunke af sager som endnu ikke er behandlet i retten, og den langsomme arbejdsgang i vores retsvæsen mener vi er en udfordring for retsfølelsen. Derfor vil vi lægge op til, at en mere generel samfundsdebat om vores retsvæsen og kriminalforsorg tages i de kommende år. Generelt vil vi også til stadighed arbejde for, at kriminaliteten, særligt den alkoholrelaterede voldskriminalitet, i Grønland bliver mindre og vi mener derfor, at forebyggelse skal fremmes.

“**Inuit Ataqtigiit** inuiaqatigiinni kikkut tamarmik naligiimmik ilinniagaqarnissamat periarfissaqarnissaat sulissutigissavaat.

Taamaamat ilinniartitaanermi attaveqaatit assigiinngitsut malunnaatilimmik ineriartortinneqassapput. Aamma qarasaasitigut attaveqaatit illoqarfinni nunaqarfinnilu ineriartortinneqarlutillu amerlisarneqassapput.

Meerartatta inuusuttattalu meeraanerminniit pitsaanerpaamik perorsarneqarnissaat pinngitsuinnagu qularnaartariaqarparput. Meeqqat namminersorlutik alapernaatsuullutillu, inuiaqatigiinnullu sunniuteqaqataarusussuseqarlutik ilinniagaqarnissaminnullu sapiissuseqarlutik peroriartornissaannut nunatsinni ilinniartit atuarfiillu sakkussanik tunniussissapput.

Inuit Ataqtigiit vil arbejde for et samfund hvor lige adgang til uddannelse gælder for alle. Derfor skal brugen af forskellige medier inden for uddannelsessektoren udvikles markant.

Ligeledes skal IT-kommunikation og adgangen til internet udvides og sikres for alle byer og bygder.

Det er helt afgørende at vores børn og unge sikres optimale pædagogiske tilbud fra barnsben. Landets institutioner og skoler skal bidrage til at børn får redskaberne til at være selvstændige og nysgerrige individer med mod på at præge deres samfund, og med mod på at tage og gennemføre uddannelser.”

“Nunalerineq uumasuuteqarnerlu pillugit nutarterinerit ingerlateqqineqassapput tamannalu Nunalerineq pillugu Isumalioqatigiissitanit pilersinneqareersumit naammassineqassaaq.

Landbrugserhvervet og husdyrhold skal fortsat fornys og dette skal gennemføres på baggrund af anbefalinger fra den allerede nedsatte Landbrugskommission.”

Kalaallit Nunaanni Pinerluuteqarsimasunik isumaginnittoqarfik

Pineqaatissinneqarsimasunut inissiisarfiit ukiuni arlaqalersuni annertuumik oqallisaapput. **Inuit Ataqtigiit** isumaqarput pineqaatissinneqarsimasunut inissiisarfinni pissutsit sutigit tamatigit malunnaatilimmik pitsanngorsartariaqartut.

Taamaattumik Nuummi matoqqasumik pineqaatissinneqarsimasunut inissiisarfiissamik nutaarsuarmik sanaartortoqalenera isumalluarfigaarput siqqullugulu pineqaatissinneqarsimasunut paarsisussat sulissussallu allat naammattut pigineqareernissaat sulissutigisallutigu.

Pineqaatissinneqarsimasunut paarsisussat ilinniarinneqarnerat qaffassarneqassaaq sineriatssinni inissiisarfinni sullitassaminnut piginnaasaqarlutik suliasanullu ilungersunarinnasunut aamma kivitseqa-tassinnaaqkullugit. Isertitsivinnut pineqaatissinneqarsimasut utaqqiisaagallartumillu isertitsivinniitinnegartut inuit tunngaviusumik pisinnaatitaaffi naapertorlugit pineqartarnissaat pisussaaffigaarput.

Tamaammat Nunatsinni isertitsivinni tamani pineqaatissinneqarsimasut naammaginatsumik suliasqartinneqarnissaat, ilinniartitaanikkut katsorsartinne-

qarnissamullu periarfissinneqarnissaat sulissutiginiarpaput eqqartuussaareersimasut inuiaqtigiinnut akulerutitinniarnerat iluatsissinnaaqkullugu taamatullu pinerluuteqaaqqissinnaaneq aamma pinngitsoortikkumallugu.

Pineqaatissinneqarsimasunut inissiisarfiit maanakkut Nunatsinni atorineqartut matoqqasuuussatut sanaajunngillat, taamatulli annertuumik atorineqarlutik. Unammilligassavut annertupput, pingaartumik arnat pineqaatissinneqarsimasut utaqqisinnegartullu eqqarsaatigalugit. Tamanna inuusuttunut 18-it inorlugit ukiulinnut aamma tunngavoq taamaattumillu pineqartut pisinnaatitaaffi aamma innarlernagit pissutsit iluarsivigisariaqarput.

Siunissami inuusuttuaqqat 18-it inorlugit ukiullit inersimasut akornanni isertitsivinniisinnegartarnerat pinaveersimatinniarlugulu taamaammat **Inuit Ataqtigiit** Nunatsinni naammattunik inuutussunut inissiisarfiilortoqassasoq sulissutiginiarpaput. Tamanna kommunit qanittumik suleqatigineqarnerisigut naammassiniarneqassaaq.

Kriminalforsorgen i Grønland

De grønlandske anstalter for domfældte har gennem en årrække været genstand for debat. Det er **Inuit Ataqtigiit**'s holdning, at forholdene og standarden på anstalterne skal forbedres markant.

Vi ser med glæde frem til åbningen af den kommende nye lukkede anstalt i Nuuk, og vi vil arbejde aktivt for, at den nødvendige kapacitet i forhold til anstaltsbetjente og andet fagligt personale sikres inden åbningen af denne.

Samtidig vil vi arbejde for, at anstaltsbetjentenes uddannelse forbedres markant således, at de er rustede til de stadig større og mere krævende arbejdsopgaver i anstalterne langs hele kysten. Vi føler et stort ansvar for, at de indsatte og tilbageholdte i anstalterne sikres forhold som er i overensstemmelse med menneskerettighederne.

Vi vil arbejde på, at der er tilstrækkelige beskæftigelses-, uddannelses- og behandlingsmuligheder i samtlige anstalter, så vi opnår en større resocialisering af de dømte, og dermed et mindre antal af tilbagefald til kriminalitet.

Anstalterne i Grønland er som fysiske huse ikke designede som lukkede anstalter, men bruges i høj grad som sådan. Udfordringerne er derfor store, og særligt i forhold til kvindelige indsatte og tilbageholdte, samt unge under 18-årige skal vi sikre, at deres rettigheder overholdes og forhold forbedres.

Inuit Ataqtigiit vil arbejde for, at vi har nok ungdomspensioner, så vi i fremtiden undgår at unge under 18 sidder sammen med voksne kriminelle i vores anstalter. Dette arbejde skal udføres i tæt samarbejde med kommunerne.

“Politikkikkut sulinermi siunnersuutit aalajangiussallu ilisimasaqarneq tunngavigalugu suliarineqassapput tamakkiisumillu namminersulivinnissamik anguniakkatsinnik nukittorsasumik siunertaqassallutik.

I det politiske arbejde skal alle forslag og løsninger baseres på et solidt vidensgrundlag og skal have til hensigt at styrke vores overordnede mål om selvstændighed.”

“**Inuit Ataqtigiit** angallannikkut attaveqaatigullu politikkerat suut tamaasa ataatsimut isigalugit isumannaatsumik suliasanillu ilisimasaqassuseq aallaavigalugu aqqissuunneqassasut.

Suliniutit aalajangersimasut aallarnisarneqarnissaannut tunngaviusinnaasunik massakut pisariaqartinneqartunik misissueqqissartoqarsimannilaq. Taamaammat aalajangiisooqassaput misissueqqissarnerit tamakku utaqqimaarneqartariaqarput qinersinerullu kingorna naalakkersuisooqatigiilernissamik isumaqtiginninniarnernut ilanngunneqartariaqarlutik.

Angallannikkut aqqissuussaaneq tamatsinut sunniuteqarpoq taamaammallu **Inuit Ataqtigiit** innuttaasunut aqqissuussaalluakka-

mik akikitsumillu angallanneq qanoq pingaaruteqartiginera paasivaat.

Inuit Ataqtigiit's politik omkring trafik- og infrastruktur skal baseres på et solidt, fagligt og helhedsorienteret beslutsningsgrundlag.

På nuværende tidspunkt foreligger der ikke de nødvendige analyser, der kan godtgøre bestemte projekter. Derfor må konkrete beslutninger afvente disse og indgå i det kommende regeringsgrundlag efter nyvalg.

Vores transportstruktur påvirker os alle og derfor har **Inuit Ataqtigiit** forståelse for hvor vigtigt det er for befolkningen med en effektiv og billig transportstruktur.”

Illuliortitsineq

- ❑ **Angerlarsimaffik** toqqissisimanartoq tas-saavoq tamatta inuttut ingerlalluarnissatsin-nut aallaavusooq.
- ❑ Inissianik attartortakkanik sanaartorneq an-nertusaavigineqassaaq. Tamatumani nunaqa-vissut suliffiutaat peqataatinneqassapput.
- ❑ "Illorput 2100" isorliunerusuni nunaqarfinnilu illulioqateqarnikkut sanaartorneqassapput, qulakkiissavarpullu nunaqarfinni nutaanik illuliortuarsinnaaneq.
- ❑ Inissianik aserfallatsaaliineq nutarterinerlu ingerlanneqassapput.
- ❑ Inissianik sanaartorneq kommuunit akisus-saaffigilertariaqarpaat.
- ❑ Nunatsinni angerlarsimaffeqaqngitsutut inissittarneq qaangerneqassaaq.
- ❑ Inuusuttunut immikkut naleqquttunik inissia-liortitsisoqassaaq.
- ❑ Inissiat utoqqarnut innarluutilinnullu tulluar-sakkat amerlisarneqassapput.

Boligbyggeri

- ❑ **En bolig og et hjem** er forudsætningen for et velfungerende liv.
- ❑ Det almene boligbyggeri skal forøges, her skal de lokale virksomheder deltage.
- ❑ "Illorput 2100" – skal bygges i bygder og yderdistrikter som medbyggerhuse og vi vil sikre at der fortsat skal være anlægsmidler til boligbyggeri i bygderne.
- ❑ Der skal afsættes flere midler til vedligeholdelse og renoveringer af udlejningsboliger.
- ❑ Anlægsmidlerne til boligbyggeriet skal overdrages til kommunalt ansvar.
- ❑ Hjemløshed skal bortskaffes.
- ❑ Ungdomsboliger skal opføres.
- ❑ Vi vil sikre at der bliver bygget flere boliger til ældre samt handicappede borgere.

Inuiaat nukittuut

- ❑ Kalaallisuuliornermik atisalionermillu Il-linniarfik ineriartorteqqissavarput, Avanersuar-miut Tunumiullu kalaallisuui tam-matsaaliumallugit.
- ❑ Nunatta Isiginnaartitsisarfa, Ilinniarfialu inerisartuarneqassaaq. Isiginnaartitsissutit sinerissamut siammarnunissaat sulissuti-gissavarput.
- ❑ Nipilersortartut saqqummersitaminnik ani-ngaasarsiorsinnaanissaat aqutissiuutissava-gut, NCB-mut tapiissutit allannortinnerisigut.
- ❑ Nipilersuutunik internet-ikkut tunisassiorsin-naaneq ineriartortinneqassaaq.
- ❑ Filmiliorarneq ineriartortikkumallugu Naalagaaffeqatigiinnerup iluani periarfissat atorluartariaqarput.
- ❑ Filmiliornermi aningaasaliissutaasartut an-nertusineqassapput.
- ❑ Kalaaliminertornerunissaq nunatsinni aqutissiuutissavarput. Nammineq pigisatsin-nik nerisaqarnerulernissaq niuernikkut pitsaa-sumik periarfissaqarnissaa anguniassavarput.
- ❑ Timersornerup inuiaqatigiinni ataatsimoorful-lunilu peqqinnermut aqquataajuarnissaa aal-laavigalugu ineriartortinneqassaaq.
- ❑ Inuit nammineq kajumissutsiminnik sulisut atugarissaalersinnerisigut sullissisut atugaat pitsannortinniartuassavagut.
- ❑ Arctic Winter Games 2016-mi timersornikkut kulturikkullu kiinnerneqaatissarput Nunatsin-ni kommunit tamarmik peqataatinneqarnerisi-gut tamatta kivissavarput.

En stærk kultur

- ❑ Inuit Ataqatigiit vil videreudvikle Kalaalli-suuliornermik Ilinniarfik/Designskolen med henblik på også at bevare de traditionelle nationaldragter fra Thule og Østgrønland for eftertiden.
- ❑ Nationalteatret og skuespilleruddannelsen skal udvikles og vi skal sprede kulturelle oplevelser ud til resten af kysten.
- ❑ Vi ønsker at fremme musikernes mulighed for flere musikudgivelser ved at ændre på støttemuligheder fra NCB midlerne.
- ❑ Musikernes mulighed for videresalg af CD-udgivelser gennem internettet skal fremmes.
- ❑ For at fremme den indenlandske filmproduk-tion skal mulighederne indenfor Rigsfælles-skabet intensiveres og opprioriteres
- ❑ Den økonomiske støtte til filmproduktion skal forøges
- ❑ Gennem "Food festivals" og andre tiltag skal vores traditionelle madkultur- og produktion fremmes.
- ❑ Sport og en sund livsstil er afgørende for et godt liv, sport og idræt styrker fællesskabet og vi vil sikre at breddeidrætten og eliteidrætten udvikler sig.
- ❑ Vi vil til stadighed arbejde for bedre betingel-ser for det frivillige arbejde
- ❑ Arctic Winter Games i 2016 skal løftes i flok og med deltagelse af samtlige kommuner som en sports- og kulturel manifestation for hele Grønland.

“**Inuit Ataqatigiit** kissaatigaat Atuarfit-sialaap nalilersorneqartuarnissaa misilit-takkallu naapertorlugit naleqqussar-tuarneqarnissaa.

Tamatta ataatsimoorluta atuarfitta pitsannorsarneqartuarlunilu nukittor-sarneqartuarnissaa qularnaassavarput.

Suliassaq tamanna ataatsimoorullugu suliassaavoq kiisalu atuarfiit, angajoqqaat, kommunit Namminersorlutillu Oqartus-sat qanimut suleqatigalugit kivinneqas-salluni.

Inuit Ataqatigiit ønsker at Atuarfitsi-alak fortsat evalueres og at man løbende tilpasser skolereformen ud fra de indhøstede erfaringer.

Vi skal til stadighed sikre at vores fælles skole forbedres og styrkes.

Dette er en fælles opgave og opgaven må løftes i et tæt samarbejde mellem skoler, forældre, kommuner og Selvsty-ret.”

“Nunarput silarsuarmioqatitsinnit sammineqaralut-tuinnarmat inuiaqatigiittut nunarsuarmioqataasullu akisussaassuseqarluta pissuseqartariaqarpugut.

Taamaammatt Inuit Ataqtigii kissaatigaat nunanut allanut politikki nukittoq uagut nammeneq nunat tamalaat naapittarfiini peqataaffigisarpup aammalu nunatta issittormiullu soqutigisaannik ersersitsiviusartoq ineriartortinneqassasoq.

Der er en stigende international interesse for vores land og handlinger som fordrer en høj grad af ansvarlighed fra os som samfund og som aktør i en global verden.

Derfor ønsker Inuit Ataqtigii at udvikle en stærk udenrigspolitik, hvor det i højere grad er os selv som deltager i internationale fora og sikrer en stærk grønlandsk og arktisk stemme.”

Pisuussutit uumassusillit inuiaat ataatsimut pigaat

Nungukkiartuutaangitsumik piujuaannartitsinerlu tungavigalugu pisuussutit uumassusilinnik atuineq aqunneqassaaq.

Inuussutissaqarnikkut uumassusilinnik imminut pilersornerup ineriartortinneqarnera ingerlaqqilli:

☐ Inuussutissalerinermik nakkutilliivik aqutsisoqarfillu nunatsinnut nuunneqassaaq

☐ Suliniutit aallartittut, nunatta pissarititaanik atorluaalernissamik siunertallit naammassineqassapput

☐ Nunalerinermi suliniutit, nunatta piinik neqissaqarnikkut naatitsinikkullu atuinerulernissamik siunertallit tigussaasumik ineriartitaqarfussapput.

☐ Pisortat nerisaqartitsivii, nunatta pissarititaanik atuineruleqqulugit piumaffigineqassapput, piniartut aalisartullu inuussutis-

sarsiornerminni aningaasarsiornikkut ineriartortitsivigineqarneranik kinguneqartumik.

☐ Pinngortitaleriffik atuisit ilisimasaannik atunerusoq sulissutigissuarput.

☐ Aalisartunut piniartunullu inuussutissarsiummut tungasunik pikkorissarnerit qaammarsaanerit ilinniartitaanerillu nunat allat suleqatigalugit ingerlanneqassapput.

☐ Inuussutissarsiut pingarnersaat ilisimat-sarnikkut tunngavilerneqarli, Nunatta ilisimat-sarfiani aalisarnermut piniarnermullu ilisimat-sarsinnaanerit nukittorsarneqassapput.

☐ Piniarnermi aalisarnermilu periutsit nereria-serpullu kulturitsinni pingaarutilittut meeqqanut ilinniartitsissutigineqassapput.

Aalisarneq tunisassiornerlu:

☐ Aalisarneq ukioq naallugu suliffissaqartitsilunilu aningaasarsiornikkut naatsorsutigineqarsinnaasunngorlugu aaqqissuunneqassaaq.

☐ Aalisarnermut inatsisikkut pisassanik piginnittuunerup nunaqavissunut qularnaarneqarnissaa isumannaarneqassaaq.

☐ Aalisarnerup iluani unammilleqatigiissinnaanerup eqaatsumik sinaakkusiornissaa suliarissuarput.

☐ Aalisarnerup iluani siunissami pisasseeriaatsit nalilersorneqassapput.

De levende ressourcer er samfundseje

Forvaltningen af de levende ressourcer skal ske på et bæredygtigt grundlag.

Udviklingen af landets egen fødevarerforsyning skal fortsættes:

☐ Fødevarer- og veterinærområdet skal overdrages til grønlandsk ansvarsområde

☐ Alle igangsatte tiltag med sigte på øget brug og forædling af landets egne levende ressourcer skal færdiggøres

☐ Tiltag på landbrugsområdet med øget selvforsyning af indenlandske kødprodukter samt grøntsager skal intensiveres.

☐ Offentlige kantiner og spisesteder skal forpligtes i forhold til øget brug af landets fødevarerressourcer med henblik på at understøtte og fremme fisker- og fangererhvervets indtjeningsgrundlag.

☐ Fanger- og brugerviden skal fremmes i Naturinstituttets biologiske rådgivning

☐ Opkvalificering, kurser og uddannelses tiltag særligt rettet mod fisker- og fangererhvervet skal ske i samarbejde med andre lande.

☐ Øget forskning indenfor landets hovederhverv. Derfor skal forskning og undervisning om fiskeri- og fangstområdet styrkes på Grønlands Universitet

☐ Fiskeri- og fangstteknik og metoder samt traditionel grønlandsk kost skal indgå i folkeskoleundervisningen.

Fiskeri- og produktion:

☐ Fiskerireformen skal fortætte med henblik på skabelse af helårsarbejdspladser samt et lønsomt og effektivt fiskerierhverv.

☐ Ejendomsretten til fiskekvoterne skal sikres den hjemmehørende befolkning gennem fiskeriloven.

☐ Fleksible rammer for øget konkurrence indenfor fiskerierhvervet skal udarbejdes.

☐ Fremtidens kvotetildelingssystem indenfor fiskerierhvervet skal revurderes.

Peqqissuusa - Inuuneritta

Peqqissuseq paasisarparput timikkut, tarnikkut aner-saakkullu inuummarissutsimiittooq. Inuiaqatigiinni nali-nginnaasumik inuunerup pitsaassusaata qaffassartuar-nissaa siunertaavoq, inuiattut inerikkiartornitsinni peqa-taasinnaasut tamaasa pisariaqartikkatsigit. Nunatsinni peqqinnerup siuarsarneqarnera, pinaveersaartitsiner-mik aallaaveqassaaq. Pinaveersaartitsineq innuttasut peqqissuunissaannut tunngavioq **Inuit Ataqtigiit** isumaqarput. Immikkut meeqqat peqqissuunissaat sam-mineqassaaq, toqqissisimasumik peroriartorneq tas-saammat inuiaqatigiinnut inersimasunngornermi tun-niussaqsinnanerpaaq. Tamanna Inuuneritta II aqputi-galugu ingerlanneqassaaq, ineriartortittuagassaaq, nalilersorneqartuurtussarlu. Ungasianiit nakorsartitsi-sarnerup inerisaqqinnissaa atornerarnerunissaalu **Inuit Ataqtigiit** suliniutigissavaat. Suliaq nangeqinnissaan-ut pilersaarut tapersorneqassaaq. Nunatsinni ikiaroor-nartumik imigassamillu atornerluinerit Nunatsinni ajor-nartorsiutit annersaraat. **Inuit Ataqtigiit** tamanna ilungersuullugu akiorniassavaat. Innuttaasut katsorsar-tikkusuttut piaartumik katsorsartinnissaat Kommuunit qanimut suleqatigalugit anguniarneqassaaq.

Anguniarpagut

- Suliaritinnissamut utaqqisut allattorsimaffiani al-latseqqasut ikinnerpaaffimmiinnissaannut suliaq nannginnissaa
- Inuunerissarfiit pilersinneqarnerisa naammassine-qarnissaat
- Tarnimikkut napparsimasunut periusissiornerup naammassinissaa
- Puigortortunut periusiap naammassinissaa

- Meeqqat peqqissuunissaasa pingaartillugu nanginneqarnissaa
- Paasissutissiisarnermut attaveqatigiinnikkut periussissiaq naammassineqassaaq

Naligiissitaaneq

Naligiissitaaneq Inuit Ataqtigiit pingaartittuarpaat. Siuariaatit amerlapput, suliniutigeqqissavagulli:

- Suiaassuseq pillugu eqqarsartariaatsit ammasu-mik oqallisigineqarnerussapput
- Suiaassuseq uniffiussanngilaq – arnaqatiminoor-tartut anguteqatiminoortartullu inuiaqatigiinni allatuulli periarfissaqartitaallutillu pisinnaati-taaffeqartitaassapput
- Angutit amerlanerit ilinniartitaanikkut qaffasin-nerusumik aamma ilinniagaqalertariaqarput
- Atorfinni qaffasinnerusuni arnat amerlaningus-sapput
- Persuttaanerujussuaq tamatsinnut ajoqutaasoq millisinniarlugu suliniarneq annertusassavarput

Akuulersitsineq

Ukiuni tulliuuttuni, aatsaat taamak pingaaruteqar-tigissaaq nunasisut pillugit politikikiliornissaaq.

Sulissutigaaqut:

- Akuulersitsiniarnermut politikikiliornissaaq
- Akuulersitsiniarnermi oqaatsinut politikkeqarnissaaq
- Nunasisunut tikilluaqqusinissamut piareersarnissaaq

Sundhed-God livsstil

Inuit Ataqtigiit forstår sundhed som ”en tilstand af komplet fysisk, psykisk og socialt velbefindende. Det er en målsætning at øge den generelle livskvalitet i samfundet, fordi vi har brug for alle, som kan bidrage til vores fortsatte udvikling som folk. Telemedicin skal vi-dereudvikles og opfølningsarbejdet skal støttes fuldtud. Forebyggelse udgør en grundsten i indsatsen for sund-hedsfremme og skal kontinuerligt udvikles og evalueres. **Inuit Ataqtigiit** ønsker forsat, at der sættes særligt fok-us på børns sundhed, da gode levevaner giver de bedste betingelser for vores fremtid som individer og som sam-fund. Inuuneritta II skal udmøntes. **Inuit Ataqtigiit** vil overflytte rehabilitering som et ressortområde, således den fremover hører under Sundhedsdepartementet. Vores lands største misbrugsproblem er hash og alkohol. Inuit Ataqtigiit vil gøre ekstra indsats i samarbejde med kommunerne og tilbyde gratis behandling til alle .

Dette vil vi forsat arbejde med :

- Ventelisten til sygehusbehandling skal forsat afvikles
- Der skal forsat arbejdes med Livsstilsværksteder
- Psykiatri-handleplanen skal føres ud i livet
- Al demens-handleplanen færdiggøres
- Børns sundhed skal forsat have størst fokus
- Gratis misbrugsbehandling
- IKT-strategi skal implementeres

Ligestilling

Ligestilling er en central del af **Inuit Ataqtigiits** politik. Meget positivt er sket, vi vil gøre følgende:

- En åben debat om my-ter og forestillinger om kønnene skal fremmes.
- Køn må ikke være en begrænsning – bøsser og lesbiske skal sikres samme muligheder og rettigheder som enhver anden borger i Grønland
- Flere mænd skal i læn-gerevarende uddannelse
- Flere kvinder blandt top-lederne i samfundet
- En særlig indsats mod den meget høje voldsrate i sam-fundet skal intensiveres.

Integration

I de kommende år vil det blive endnu mere vigtigt at sætte fokus på integration af nye borgere i landet. Vi arbejder for:

- At der udarbejdes en inte-grationspolitik
- At integrationspolitikken skal inkludere sproglig tilegnelse.
- Forberedelse i forhold til mødet med udefrakom-mende.

“**Inuit Ataqtigiit** isumaqar-put 2009-imi kommunit katus-sussimanagerat naliliivigineqar-tariaqartoq, Namminersorlutik Oqartussat kommunillu suleqa-tigiinnerat nukittorsarneqas-sasoq aammalu kommunit namminersornerat suli ineri-ar-torteqqinneqassasoq taamaa-lilluni immikkut ineriartor-tinneqartariaqartut nunap immikkoortortakkaartumik kommunikkaartumillu sam-mineqartarniassammata.

Inuit Ataqtigiit mener, at kommunesammenlægning-ten fra 2009 skal evalueres, at samspillet mellem Selvstyret og kommunerne forstærkes og at det kommunale selvstyre ud-vikles, således at der regionalt og kommunevis sættes fokus på de områder der specifikt har brug for et løft.”

Inuiaat toqqissimasut peqataasullu

Inuit Ataqtigiit isumaginninnermi politikimi, ilaqutariit inuillu ataasiakkaat toqqissimasut pilersikkumavaat. Inuup inuunerminut namminerisamik aalajangiisus-saatitaanera **Inuit Ataqtigiit** ataqqivaat, tamannalu tunngavigalugu isumaginnikkut sullissineq ingerlanneqartariaqarpoq.

Meeqqat inuusuttullu nunatta siunissaraat.

Taamaattumik nunatsinni meeqqat tamarmik, pitsaanerpaamik atugassaqartuarneqartariaqarput. Meeqqat toqqissimanartumik angajoqqaatik ilagalugit peroriartortinneqassapput. Angajoqqaat arlaannik ajornartorsiuteqarnertik pillugu meeqqaminnik arsaarneqartarnerat minnerpaaffianitinneqartariaqarpoq. Angajoqqaat perorsaanissamut ilinniartinneqarnissamik pisariaqartitsisut aqqutissiuunneqartuarneqarput. Tamanna siusinaartumik iliuuseqarnerussaaq, meeqqanut angajoqqaanullu iluaqutaasumik.

Meeqqat inuusuttullu pillugit periusissiap, maanna ingerlalerersimasup ingerlateqqinneqarnissaa **Inuit Ataqtigiit** sulissutigissavaat. Tamanna Kommunit suleqatigalugit ingelanneqassaaq.

Siunissami nunatsinni utoqqaat ullumikkornit amerlanerulissapput. Tamanna inuiaqtigiinnut nuannarutissaavoq, taamaattoorli aamma inuiaqtigiinnut unammillernartunik nassataqassalluni. Tamanna pia-reersimaffigalugu utoqqarnut sullissineq pitsaanerpaaq Inuit Ataqtigiit anguniassavaat. Pingaaruteqarportaaq utoqqalinersiallit sapinngisamik amerlanerpaat suliffeqarfinnut attuumassuteqarnertik attatiinnarsinnaasagaat qulakkiisallugu. Ammaa utoqqaat sivisunerpaamik angertarsimaffimminni angertarsimasinnaanerat anguniarlugu utoqqarnut tulluurtunik inissialiortitsineq **Inuit Ataqtigiit** anguniassavaat.

Tryghed og deltagelse

Via socialpolitikken ønsker **Inuit Ataqtigiit** at skabe trygge rammer for familiers og enkeltindviders livsbetingelser og levevilkår. **Inuit Ataqtigiit** respekterer det enkelte menneskes integritet og selvbestemmelsesret og derfor skal den sociale indsats også tage afsæt heri.

Børn og unge er Grønlands fremtid.

Alle børn i Grønland skal sikres omsorg og sikres de bedst mulige og trygge opvækstvilkår hos deres forældre. Anbringelser af børn og unge udenfor hjemmet skal holdes på et minimum. Der hvor forældres evner, vilje eller ressourcer ikke er tilstrækkelige til at skabe trygge opvækstvilkår for barnet, skal der tilbydes støttefunktioner og kurser for forældrene. Sådanne tilbud er udtryk for en tidlig indsats til gavn for både børnene og forældrene.

Inuit Ataqtigiit vil i et nært samarbejde med kommunerne arbejde for en videreførelse og styrkelse af børne- og ungestrategien.

I fremtidens Grønland bliver vi flere og flere ældre. Det kendetegner et sundt samfund, men samtidig indebærer det en række udfordringer for det grønlandske samfund. Inuit Ataqtigiit er forberedt på dette og agter derfor at videreføre arbejdet med at styrke ældreomsorgen. Samtidig er det vigtigt, at så mange pensionister som muligt bevarer en tilknytning til arbejdsmarkedet. **Inuit Ataqtigiit** vil derfor fortsat arbejde for flere ældreboliger, således at pensionister fortsat kan bo i eget hjem.

Meeqqat atuarfiat

”Atuarfitsialak” ukiuni qulini ingerlareerpoq ukiullu qulit tulluittut ”Meeqqat atuarfiannut” nukittorsaaivittut pigittinneqassapput Nunatsinni meeqqat atuarninneqarnerat pitsanngorsartuarumallugu.

Taamaammatt anguniakkavut ukuupput:

- Suli atuarningsutunut perorsaanikkut paaqqutarninnikkullu periarfissanik inerisaajuussaaq.
- Meeqqat atuarfianni angusarneqartartut suli pitsanngorsarneqassapput.
- Nunaqarfiit illoqarfillu atuarneqarnikkut ajornartorsiorfiusut eqqumaffiqeqassapput kommunillu qanimut suleqatigalugit tapersorneqassallutik.
- Meeqqat inuusuttullu immikkut pisariaqartitsisut periarfissaat annertusarneqassapput.
- Nunaqarfinni meeqqat atuarfiat nukittorsarneqassaaq.
- Meeqqat atuarfiit tamarmik nerisaqartitsissapput.
- Ilinniartinni qarasaasiaqarneq nukittorsarneqassaaq.
- Ungasianit atuarnitsineq atuarfinni ilinniartinnilu atugaanerat siuarsarneqassaaq.
- Inuusuttut ilinniartinnut ingerlaqqittarnerat nukittorsarneqassaaq ilinniagaqanngitsoortarnerlu aannikillisarneqassaaq ilaatigut siunnersuisarnerup nukittorsarneratigut.
- Nunani allani Danmarkimilu ilinniarnissamut periarfissat annertusarneqassapput.
- Ilinniartut najugaqarfii amerlisarneqassapput.
- Inuusuttunut ilinnialernissamullu siunnersuineq aamma ilinniartunut inuttut tarnikkullu siunnersuisarneq pitsanngorsarneqassaaq.
- Ilinniartut meerallit meeraasa paarineqartarnissaannik qulakkeerinnittoqassaaq.
- Nunatsinni efterskolit pisariaqartitsineq naapertorlugu ilaneqartariaqarput atuarnut inuusutuaqqallu siunnersusukkut aallartittalernissaat qulakkeerneqassaaq.

Folkeskolen

”Atuarfitsialak” har nu eksisteret i 10 år. De næste ti år skal være Folkeskolens årti for at styrke og løfte undervisningen i grundskolen.

Inuit Ataqtigiit's målsætninger er:

- Vi skal fortsat forbedre og udvikle de pædagogiske tilbud for førskolebørnene.
- Afgangresultaterne fra folkeskolen skal forbedres markant.
- Øget fokus på skolerne i de byer og bygder som har brug for et løft i samarbejde med og med støtte fra kommunerne.
- Der skal ydes en ekstra indsats overfor børn og unge med særlige behov.
- Bygdeskolerne skal styrkes for at højne det faglige niveau.
- Samtlige skoler skal etablere skolemadsordninger.
- Adgangen til informationsteknologi skal styrkes på alle skoler og læresteder.
- Anvendelsen af fjerundervisning skal fremmes på skolerne og i uddannelsesinstitutionerne.
- Unges muligheder for et videre uddannelsesforløb skal styrkes og manglende opkvalificering og uddannelse skal blandt andet holdes på et minimum gennem en bedre vejledningssindsats.
- Støttemulighederne i forhold til at tage en uddannelse i Danmark eller andre lande skal forbedres.
- Der skal udbygges yderligere på kollegieområdet.
- Studievejledning for unge skal forbedres, ikke bare fagligt men også i forhold til elevens og den studerendes personlige forhold.
- Der skal sikres pasningsstilbud til unge studerende med børn.
- Antallet af efterskoler i Grønland skal efter behov forøges og elever og unge skal have mulighed for at starte tidligere.

“Ataatsimoorneq tunngavigalugu inuiqtigiinnik nukittuunik pilersitsiumavugut inuiaqataasut ataatsimoorussanik inuttullu ataasiakkaatut pisariaqartitaat qitiutillugit.

Tamanna ataqtigiissaak-kamik aqqissuusaasumillu inatsiliornikkut anguneqassaaq.

Vi ønsker et stærkt samfund baseret på fællesskab, hvor befolkningens kollektive og individuelle behov som mennesker sættes i centrum.

Dette skal sikres gennemført i vores lovgivning som skal være koordineret og sammenhængende.”

Erhvervspolitik

Vi har behov for at udvikle vores erhvervspolitik og sikre en supplerende til fiskeriet, som fortsat er vores største erhverv og eksportkilde. For at opretholde velfærd i fremtiden, sikre landets økonomi og sikre et bæredygtigt fiskeri i fremtiden, er det nødvendigt med nye industrier, ligesom det er nødvendigt med nye varige arbejdspladser. Vi er i en gunstig situation i og med, at vi har potentiale inden for mine og råstofsektoren samt vandkraftpotentialer.

Inuit Ataatigiit har i løbet af de sidste fire år arbejdet med rammerne for større erhvervsprojekter. Vi mener at vi har opnået den nødvendige balance mellem at være konkurrencedygtige i international sammenhæng og sikre at landet får gavn af nye erhvervsprojekter, både i form af indtægter og arbejds- og uddannelsespladser.

Erhvervslivet er andet og mere end råstoffer, selvom disse naturligvis er meget vigtige. Vores fiskeri er fortsat den største bidragsyder til vores landskasse og turismen og landbruget skal også udvikles. Turisme og landbrug egner sig godt til det grønlandske bosætningsmønster,

da det kan udvikles der hvor folk bor. Der ses en del innovation indenfor netop de to erhvervsområder og dette arbejde skal støttes. I denne valgperiode har vi omstruktureret tilskudsrammerne og rådgivningen til erhvervslivet, så det fremover bliver mere målrettet den enkelte erhvervsghen. Indenfor landbruget, ser vi frem til den nedsatte landsbrugskommission kommer med sin betænkning. Der er store potentialer i at udvikle landbruget i forhold til at udvikle vores fødevarerhjemmemarked og skabe lokale arbejdspladser.

Det offentlige og erhvervslivet

Det offentlige er en stor kunde i det grønlandske erhvervsliv. Derfor har det offentlige et stort ansvar for at sikre åbenhed og gennemsæuelighed omkring sine indkøb. Inuit Ataatigiit mener, at der i den kommende valgperiode kan gøres mere for at sikre at det offentlige styrker sin indkøbspolitik, så den bliver mere samfundsmæssig og miljømæssig bæredygtig.

Offentligt ejede selskaber

Inuit Ataatigiit er meget tilfredse med den udvikling der har været i de offentligt ejede selskaber i de seneste år. Beslutningen om at professionalisere bestyrelser og direktioner har bidraget til, at selskaberne i dag drives med en større succes, til gavn for hele samfundet. Denne tilgang til de offentligt ejede selskaber vil Inuit Ataatigiit fortsætte. Det må løbende vurderes om et selskab skal være offentligt ejet eller om det bør sælges. Det offentlige bør kun være involveret i erhvervsaktivitet hvis det kan forsvares økonomisk eller med hensyn til forsyningsikkerhed til borgerne. Med indførelsen af en årlig redegørelse om udviklingen i de offentligt ejede selskaber er der skabt en langt større åbenhed omkring det offentliges ejerskab og forventninger til de enkelte selskaber.

Råstoføkonomi

Inuit Ataatigiit træffer beslutninger på et solidt vidensgrundlag. Derfor støtter vi, at der fortsat udarbejdes

analyser, der vurderer vores økonomiske politik på råstofområdet, i forhold til andre landes. Disse analyser har været udført i mange år og skal fortsætte. Vi bakker også fuldt ud op omkring etableringen af en ekspertgruppe med international erfaring, der løbende kan rådgive Grønland i, hvordan vi som land både tiltrækker investorer og samtidig får allermest økonomisk ud af kommende industrier. Vi får brug for eksperter udefra, hvis vi skal sikre os bedst muligt. Dette ser vi som en styrke og ikke som en svaghed. Vores nuværende økonomiske politik på råstofområdet egner sig godt til det niveau vi lige nu befinder os på råstofområdet. Vi er fortsat ikke et mineland og der er endnu ikke fundet olie i kommercielle mængder. Vi står derfor fast på vores nuværende økonomiske politik, indtil det kan dokumenteres, at landet vil få mere gavn af en anden model. Der skal løbende arbejdes med at sikre at kontrol og tilsyn med selskaberne udføres, således at der er tillid til at alle indtægter vi har krav på indbetales til landskassen.

Kommunit

Nunatsinni kommunit kattussuunnerisa kingorna ukiut tallimat qaangiupput, tassa ulloq naliliiffissaq nallerpoq. Kommunit kattunnerisigut innuttaasunik kiffartuussineq pitsanngoriarsimanersoq, inuit oqartussaaqataaner at ajorseriarsimanersoq aammalu aningaasartuutikinnerulernissamik siulittuinerit iluatsissimanersut qulaa-jarneqassapput. Pisariaqarpoq innuttaasut kommunillu pineqartut peqatigalugit kommunit kattunnerat nalilersuinissaq.

Tamatumani pisariaqarpoq illoqarfinni nunaqarfinnilu inuit atugaasa qanoq sunnerneqarsimanerat ilisimaqqissaarlugu nalilersueqqinnissarput. Suliassaq annertoq, ulluinnarni inuit inuunerannut toqqaanartumik sunniuteqartartoq aallartissallutigu **Inuit Ataqtigiit** piareersimavugut. Inuiaqtigiit ataatsimut isigalugit suliniassaagut. Innuttaasut sumi najugaqarnerat apeqqutaatinnagu inuit najukkaminni pisortant kiffartuunneqarnerat pitsanngorsassavarput.

Nunatsinni inuit atukkamikku assigiinngippallamik periarfissaqartitaaner at allanngortikkusupparput. Kissaatigaarput inuiattut ataatsimoorluta kivitseqatigiiluta namminiilivikkiartormut periarfissiissasugut. Imaappoq, pisariaqartipparput inuit nammaqatigiinnerat annertusassallutigu.

Nammaqatigiinneq annertusarumallugu **Inuit Ataqtigiit** alloriarfissat siullit marluk tikkuarusuppagut. – tassaappullu, akileraartarnikkut aqqissuuseqqinneq aammalu aningaasarsiorfiit nutaat. Inuiaqtigiilli naligiinnerusumik atugaqalissappata kommunit tamarmik assigiimmik akileraarfulernissaat pisariaqarpoq. Allatut oqaatigalugu angorusutarput imaappoq, inuiaqtigiit naligiimmik atugaqaqqullugit nunatsinni kommunit suleqatigiinnermikkut kommunini tamani assigiimmik akileraaruteqartitaanissaat anguniassavaat.

Kommunerne

Fem år er gået siden kommunesammenlægningen blev en realitet og det er tid til at evaluere. Vi skal have set på om den borgernære service er blevet forbedret, om nærdemokratiet er blevet svækket og om de oprindelige intentioner om omkostningsreduktioner i den kommunale administration er blevet indfriet. Det er nødvendigt at alle disse spørgsmål sammen med alle berørte borgere samt kommunerne bliver endevendt.

Der er brug for en veldokumenteret evaluering af hvilken indflydelse kommunalreformen har haft på borgernes livsbetingelser og levevilkår uden skelen til om du kommer fra en bygd eller en by. Det bliver en stor opgave, men **Inuit Ataqtigiit** er indstillet på at starte denne proces som er af stor betydning for borgernes daglige trivsel. Vi er nødt til at se på hele samfundet under ét og vi er indstillet på at det offentlige opgaver og service overfor borgerne skal forbedres, uanset bosted.

Vi er fast besluttet på at gøre op med uligheden i samfundet. Vi ønsker at alle får muligheden for at berejde vejen mod øget selvstændighed og at vi løfter i flok. Det betyder også, at vi skal arbejde for øget solidaritet i det grønlandske samfund.

Med henblik på øget solidaritet i samfundet vil **Inuit Ataqtigiit** pege på de 2 første midler hertil: en skattereform- og skatteomlægning samt nye værdiskabende erhvervsaktiviteter. Det kræver bl.a. indførelse af ens kommunal skatteudskrivningsprocent gældende for hele landet. Vores målsætning og budskab er med andre ord; at kommunerne i fællesskab bør nå til enighed om at indføre ens skatteprocent med det overordnede formål at skabe øget lighed i det grønlandske samfund.

„Inuit Ataqtigiit tamat oqartussaaqataafigisaannik nukittuumik inuiaqtigiinni aaq-qissussaannermik, innuttaasunik peqataatit-silluartumik tamat oqartussaaqataanerullu isumaanik paasinnilluartumik inuiaqtigiin-nik pilersitsiumavoq.

Taamaammat Nunarput Tunngaviusunik inatsiseqalernissaa piareersarneqaleriissa-soq Inuit Ataqtigiit isumaqarput.

Suliassami innuttaasut annertunerpaamik peqataatinnegassapput inuiaqtigiillu inuiat-tut pingaartitavut naleqartitavullu pillugit oqalliseqataatinnegassapput.“

„Inuit Ataqtigiit ønsker et stærkt demokratisk system, som sikrer en høj grad af borgerinddragelse og demokratisk forståelse.

Derfor mener Inuit Ataqtigiit at et forfatningsforberedende arbejde skal påbegyndes.

Dette arbejde skal inddrage borgerne i højest mulig grad og sikre, en samfundsdebat om vores grundlæggende værdier.“

„Maaniuna piiaaniarpisi?“

Siunissarput — akisussaaffipput
Vores fremtid — vores ansvar

www.ia.gl
Postboks 321
3900 Nuuk Grønland